

to 25.1.2018

**Pääkaupunkiseudun ateistit ry:n oma-aloitteinen lausunto luonnoksesta
hallituksen esitykseksi lukiolaiksi ja laiksi ylioppilastutkinnon
järjestämisestä annetun lain muuttamisesta**

[Opetus- ja kulttuuriministeriön lausuntopyyntö OKM/41/010/2017 (24.1.2018)]

Yhdistyksemme on asettanut lukiotakin koskien ihmiselle tulevaisuuden taidoksi maallisuusperiaatteen ajamisen ja jo nyt sen mukaisesti ojentautumisen. Se on legitiimi asenne uskonnonvapauden sisällön sekä erityisesti uskonnonopetuksen aseman suhteen.

Pykälä uskonnon ja elämäkatsomustiedon opetuksesta säilyisi ennallaan. Se on sikäli hyvä, että yhdistyksemme vastustaa ehdottomasti yhteistä, pakollista katsomusainetta, sillä kyseessä olisi silloinkin uskonnonopetus mutta vain pakotettuna kaikille.

Yhdistystämme pelottaa esityksen tavoite (s. 27) "edistää oppiainerajat ylittävien opintojen järjestämistä, vähentää lukio-opintojen pirstalemaista luonnetta ja edistää myös oppiaineiden keskeisistä sisällöistä riippumattoman laaja-alaisen osaamisen kehittymistä lukio-opintojen aikana". Siirtymistä opintopisteisiin perustellaan esityksessä oppiainerajat ylittävän yhteistyön lisäämisen edistämiseksi (s. 28). Näitä tavoitteita ja opintopistekeinoa koulutuksen järjestäjät voisivat nimittäin yrittää käyttää väärin järjestämään uskonnon ja elämäkatsomustiedon pakolliset opinnot opetettaviksi osittain tai kokonaan yhdessä, mitä yhdistyksemme vastustaa kaikille pakollisena uskonnonopetuksena.

Esityksessä olisi täsmennettävä, että uskonnon opetusta ja elämäkatsomustiedon opetusta ei saa osaksikaan yhdistää. Uskonnonvapauden tähden opiskelijalla on elämäkatsomustiedon opetuksessa oltava oikeus olla joutumatta minkään uskonnon opetukseen, ja samoin opiskelijalla on oman uskonnon opetuksessa oltava oikeus olla joutumatta sen enempää toisen uskonnon kuin elämäkatsomustiedon opetukseen.

Itse asiassa esityksessä olisi korostettava, että niin opiskelijoiden kuin opettajien uskonnonvapauden tähden oppiainerajoja mahdollisesti ylitettäessä

uskonnonopetusta ei voi osaksikaan yhdistää minkään muun oppiaineen pakollisten tai syventävien opintojen kanssa. Esityksen mukaan paikallista päätösvaltaa voitaisiin edelleen lisätä vapauttamalla nykyisten teemaopintojen tavoitteet ja sisällöt paikallisesti määriteltäviksi (s. 29), mutta siitä olisi kuitenkin säädettävä niin, että uskonnonopetus voi olla osana teemaopintoja vain kaikkien osapuolien suostumuksella.

Uskonnonopetus, niin perusopetuksessa kuin lukiossa, pirstaloi itsessään opintoja, sillä toisin kuin muut oppiaineet se ei rakennu tieteen käsitykselle luonnosta koko todellisuutena. Valtakirkon mukainen uskonnonopetus on ollut syy säättää omalla päätöksellä uskonnollisesta yhdyskunnasta eroamiselle korkea 18 vuoden ikäraja. Pakotettu valheellinen kirkon jäsenyys ja uskonnon opetus ovat vastoin esityksen tavoitetta (s. 27) pyrkiä lisäämään lukiolaisten hyvinvointia ja vähentämään opiskelijoiden kokemaa uupumusta ja negatiivisia tunteita lukio-opiskelua kohtaan.

Ministeriön olisi siksi samalla ryhdyttävä toimiin uskonnollisesta asemasta itsenäisesti päättämisen 18 vuoden ikärajan alentamiseksi perustelluimmin 12 vuoden tai kompromissina 14 vuoden ikärajaksi.

Pykälässä uskonnon ja elämäntieteen opetuksesta olisi ortodoksisen kirkkokunnan sijasta siirryttävä puhumaan ortodoksisesta kirkosta siitä annetun lain (985/2006) mukaisesti.

Samassa pykälässä tai sen perusteluissa tai uudessa lukioasetuksessa olisi täsmennettävä, mitä tarkoittaa lukiokoulutuksen aloittaminen 18 vuotta täytettyään ehtona sille, että opiskelijalle opetetaan hänen valintansa mukaisesti joko uskontoa tai elämäntietoa. Ehdon määrittely poistui lukioasetuksen 15 §:stä 1.1.2018 (45/2017), eikä sananmukainen tulkinta olla sallimatta päivänkään lukio-opintoja alle 18-vuotiaana ole selvästikään mahdollinen kumottua ankarampana ja tarkemmin ajatellen mielettömänä ehtona. Ainoa käypä tulkinta on siis ehto 18 vuoden täyttämistä. Laki tulisikin muotoilla valmiiksi näin.

Lukiolain 41 §:ssä olisi asuntolasta erottamisen oltava kurinpitorangaistus vain rikkomuksesta asuntolassa, ei oppilaitoksessa. Näin säädettiin uudessa ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017).

Havaittuja painovirheitä: Sivulla 12 on 2.1.7:n toiseksi viimeisen kappaleen toisen rivin tekstiin "pakollisten syventävinä" lisättävä sana "ja".

Sivulla 25 on riveillä 5-6 alhaalta mahdollisesti luettava yksikössä "Julkaisu 4:2017" monikon sijaan. Sivun 67 viimeisellä rivillä on lisättävä sana "ja" sanan "humanistis-yhteiskunnallisissa" edelle. Sivulla 104 on 4 a §:n 1 momentin 3 kohdassa viittauksen "1 b" sijasta oltava "1 a".

Lausunnon keskeinen sisältö

Luonnoksessa on hyvää se, että se ei ehdota uskontotietoa tai muuta kaikille pakollista uskonnonopetusta, jollaista yhdistyksemme ehdottomasti vastustaa. Luonnoksessa olisi täsmennettävä, että eri omat uskonnot ja elämäkatsomustieto on uskonnonvapauden tähden opetettava erillään yhdistämättä ainakaan niiden pakollisia opintoja osaksikaan toistensa kanssa ja että oppiainerajat ylittävissä teemaopinnoissa voi olla uskonnonopetusta vain eri osapuolten suostumuksella.

Opintojen aloittamisajankohtaa koskevan määritelmän poistuttua 1.1.2018 lukioasetuksen 15 §:stä olisi esitetyn lukiolain 16 §:n viimeinen momentti täsmennettävä seuraavasti: Opiskelijalle, joka on täyttänyt 18 vuotta, opetetaan hänen valintansa mukaisesti joko uskontoa tai elämäkatsomustietoa.

Jo lukiolain tähden olisi ryhdyttävä toimiin uskonnollisesta asemasta itsenäisesti päättämisen 18 vuoden ikärajan alentamiseksi perustelluimmin 12 vuoden tai kompromissina 14 vuoden ikärajaksi.

Puheenjohtaja Jouni Luukkainen

Pääkaupunkiseudun ateistit ry (www.ateistit.fi)

jouni.luukkainen@helsinki.fi